

KÉSZÜLŐ ÚJ ÉNEKESKÖNYV A CSEHTESTVÉR EGYHÁZBAN Ladislav Moravetz

Az új énekeskönyv kiadását 2018-ra tervezzük. Ezért most csak az Énekeskönyvi Bizottság munkájáról tudok röviden beszámolni, néhány zenei példa bemutatásával.

A 2018. év a mi számunkra jubileumi esztendő lesz. 1918-ban – az önálló Csehszlovákia létrejöttének folyamányaként – került sor az ágostai hitvallású evangélikus és a helvét hitvallású református egyház egyesülésére. Így született meg a csehországi (egyesült) protestáns egyház. S mivel mind a két korábbi felekezet szorosán kötődött – még az ellenreformáció „legsötétebb időszakában” is – a cseh reformátorok örökségéhez, ezért egyházunk a Csehtestvér Evangélikus Egyház nevet vette föl.¹

Egy élő tradíció folytonossága

A tradícióhoz való kötődés különös egyértelműséggel mutatkozik meg gyülekezeti éneklésünkben. Ez annak máig el nem némuló bizonyítéka! A reformátori énekkincsnek megkülönböztetett helye van mind a jelenlegi (1979-ben kibocsátott), mind a most készülő új énekeskönyvben. Azok az énekek, melyek leginkább jellemzőek egyházunkra, nagyrészt a reformáció korából származnak. Ezért ragaszkodunk ahhoz, hogy új énekeskönyvünk gerincét továbbra is ezek az élő hagyományt képviselő énekek alkossák.

Rendkívül nagy dolognak tartjuk, hogy a következő, új nemzedéknek egy valóban élő hagyományt adunk most tovább. Hálásak vagyunk azért, hogy a gyülekezeti éneklést korunkban nem a nulláról kell indítani. Kapcsolódásunk ahhoz a gazdag életkultúrához, melyben az

előttünk járt nemzedékek kegyessége tükröződik, nemcsak a mai egyházi repertoárt gazdagítja, hanem egyszersmind a ma élő emberek énekekben kifejeződő hitét is. Ez a hagyományos énekanyag – függetlenül attól, hogy egy-egy darabja a mi nyelvterületünkön keletkezett-e, vagy máshonnan származó, de nálunk is meggyökerezett és közismertté lett – továbbra is egyházunk törzs-énekkincséhez tartozik. Ez a besorolás azonban csak azokra az énekekre vonatkozik, amelyek ma is vállalhatók. Egy új énekeskönyv aktualizáló válogatás kell, hogy legyen az elmúlt korok énekeiből, és ugyanakkor a jelenkor énekeskönyve – ideértve mindazt, ami ezzel együtt jár. Ezért az új énekeskönyvben sok régi ének minden változtatás nélkül fog szerepelni. Egyes énekeknél csökkentettük a versszakok számát, mivel azok nyelvezete – mai megítélésünk szerint – nem éri el a kívánt színvonalat. Néhány esetben nyelvi revíziót kellett alkalmaznunk. Az efféle revíziók célja nem az volt, hogy a régi énekköltészet sajátos szókincsének és archaikus fordulatainak megszüréseivel a mai kifejezőmódhoz közelebb álló „színtelen-szagtalan” szöveghez jussunk, csak arról van szó, hogy a költői szöveg érthetőségére és az énekek lényegi mondanivalójának feltárására törekedtünk. Ezért tartottuk fontosnak, hogy az énekek alkotóelemeit /a szöveget, dallamot, hangnemet, zenei feldolgozást, tematikát és funkciót/ egyenként mérlegeljük, és minden éneket legalább egyszer végigénekeljünk. A dallamától megfosztott, „száraz” énekszöveg mérlegelése megtéveszthet! Sokszor olyan énekek is, melyek bizonyos korhoz kötött kegyességi irányzatok jegyeit hordozzák magukon és ma idegenül hatnak, a zene segítségével egyszerűen érthetővé válnak. A zene a szövegnek új dimenziót kölcsönöz. Régen élt emberek bizonyágtétele a zenén keresztül tárul fel számunkra. És ezért olyan fontos, hogy az énekek autentikus zenei sajátosságai (modalitás, lejegyzési mód, egyszólamúság/többszólamúság, stílszerű kíséret) amennyire csak lehet, megtartassanak.

Ökumenikus nyitottság

Az egyház énekeskönyvének ragaszkodnia kell az egyházi tradícióhoz, ugyanakkor nem kell feltétlenül a tradicionalizmus produktumává válnia. A más egyházakból származó énekek és formák iránti nyitottság akár az egyben történő átvételről, akár ösztönző impulzusról van szó – egy új énekeskönyv számára meggazdagodást jelenthet. Egy jó

---

¹ Az „evangélikus” jelző itt nem lutheránust, hanem protestánst jelent, mint a németeknél az „evangelisch”. A magyar szóhasználatban az „ev-ref” akkoriban az „evangélium szerint reformált” kifejezés feloldása volt. (A fordítók megjegyzése)

ökumenikus ének – akár gyülekezeti, akár liturgikus – remekül össze tud hangolni különböző országokból való embereket. Az énekben elhangzó bizonyágtétel más kultúrákban is érthető.

Az egyházzene, himnológia és liturgika: olyan területek, ahol az ökumené konkrétan értékelhető nyomokat hagyott – és fog hagyni ezután is. Az egyházi énekek és liturgiák sokszínűsége olyan közkinccs, amely túlnő az egyes felekezetek határain. Az elmúlt évszázadokból ránk maradt énekek tarka sokasága azt mutatja és tanítja, hogy az énekben megszólaló hit nem egyféleképpen, hanem igen sokféleképpen nyilatkozik meg az emberek előtt. Ez a sokszínűség felel meg a jól ismert zsoltárszövegek felszólításának: „*Énekeljete az Úrnak új éneket!*” Ezek a szavak egy állandóan érvényes felhívást foglalnak magukba Isten-dicséretünk megújítására. Ez a mi válaszuk Isten naponként megújuló irgalmára. Egy énekben mindig egy új hitbeli megtapasztalásra reagálunk. Egy új ének felhangozhat valamilyen súlyos helyzet, válság vagy vereség megtapasztalása után is. Általában akkor hangzik fel, mikor az életünkben valamilyen változás áll be, mikor egy új esélyt Istentől kapott ajándékként fogadunk, mikor úgy érezzük: végre fellélegezhetünk és énekelhetünk! Ez által üzhetjük el a rossz emlékeket, és ez által foglalhatja el a helyüket újra az öröm és a reménység. Egy új ének, egy újszerű éneklési vagy liturgiai forma, egy új zenei feldolgozás megszületésében nemcsak az emberi kreativitásnak, hanem az ember hitbeli megtapasztalásainak is nagy szerepe van. Az pedig az Énekeskönyvi Bizottság feladata, hogy ezt az „újszerűséget” megfelelő teológiai, katechetikai, irodalmi, esztétikai és zenei szempontok szerint megvizsgálja, és úgy hozza meg végső döntését.

Az egyházi énekek más nyelvterületen való elterjedése gyakran úgy kezdődik el, hogy valaki azokat egy konferencia, áhítat vagy istentisztelet alkalmával együtt énekelte másokkal. Egy ilyen ünnepi lelki alkalom személyes és pozitív élménye szokta felkelteni az érdeklődést az együtt énekelte idegen nyelvű ének iránt. Ilyenkor – a Szentlélek munkája által – egy-egy ének eljut a lélek mélységeiig. Fontos szerepet játszik ebben a közösség élménye is. Krisztusban vagyunk közel egymáshoz. Ott, ahol Isten dolgairól van szó, ahol a függőleges és a vízszintes sík egyszerre érzékelhető, ott, ahol együtt tudunk imádkozni, ott egymáshoz is közelebb vagyunk. Ezt magam is mindannyiszor megtapasztaltam, valahányszor módomból volt más nyelvű

és kultúrájú emberekkel együtt lenni egy áhítat vagy istentisztelet alkalmán. Ezt tapasztalom a Protestáns Egyházzene Európai Konferenciáján (EKEK-ECPCM), mely az egyházzene „fórumaként” kétévenként Strasbouegban, a közbelső években 1-1 európai országban kerül megrendezésre, és ezt tapasztalom most itt is, ahol szintén egymás énekeit és egyházzenei kincseit ismerjük meg. Az európai kapcsolatok és tapasztalatok nemcsak engem gazdagítanak, hanem Énekeskönyvi Bizottságunkat, valamint azt a szűkebb családi-testvéri közösséget is, ahol a strasbourgi lelki és zenei élményeimet s az ott tanult új énekeket továbbadhattam. A mai egyházzene és liturgia semmiképpen nem tekinthető lezárt egységnek. Egy mai egyházzene nem lehet csupán saját tradícióinak a szerelmese, hanem ökumenikus-nemzetközi viszonylatban is nyitottnak kell lennie, aki szomszorosítja az új énekeket – akár más kultúrájú országokból és egyházakból is. Az ökumenéből átvett újdonságokkal istentiszteletünk olyan új elemekkel gazdagodhat, melyek hazai hagyományainkból hiányoznak vagy kikoptak. A mi egyházunkban ez a helyzet. És ezért vannak ott az Énekeskönyvi Bizottság asztalán a különböző európai énekeskönyvek.

A formák sokfélesége – Svájcban kapott ösztönzésre

Új énekeskönyvünk a gyülekezeti és liturgikus énekek, ill. szövegek színes palettáját hivatott felkínálni a legkülönbözőbb istentiszteleti és áhítat-jellegű alkalmakra – valamint a hétköznapiakra. Az elsőrendű feladat természetesen az istentisztelet szolgálata, de feladata az is, hogy elkísérje a híveket a legkülönbözőbb élethelyzetekbe. Továbbá: a protestáns keresztyének nemcsak a templomban szoktak összejönni, hanem konferenciákon és csendesnapokon is, és ott más típusú, a liturgiába nem illő (paraliturgikus) énekeket is elővesznek.

Jelenlegi énekeskönyvünkbe, mely 1979-ben jelent meg, alig néhány liturgikus ének került bele, és csak az énekeskönyv végén található meg a lutheránus liturgiának egy töredéke, melyet a szlovák evangélikusoktól vettünk át. Ezt a (19. századból származó) liturgiát kb. négy gyülekezetünkben használják. Istentiszteleteinken tulajdonképpen csak gyülekezeti énekek hangzanak el. Ez persze nem jelenti azt, hogy tilos volna bármi mást énekelni. A Liturgiai Bizottság két évvel ezelőtt néhány újabb istentiszteleti renddel bővítette ki az ágendát. Olyan

gyülekezeteink is vannak, amelyek a mise istentiszteleti rendjét követik. Ezekben a gyülekezetekben pl. a Sanctust és az Agnus Deit mindnyájan együtt mondják. De hát egy „szárazon” elmondott Sanctus (Szent, szent, szent a Seregeknek Ura) azért nem az igazi... Az angyalok és a menny énekét mégsem szabad csupán „mormolni”! Így vetődött fel annak a szükségessége, hogy új énekeskönyvünkbe az Ordinárium énekeit ill. más, nálunk nem hagyományos éneket is felvegyünk. Ezeket a liturgikus énekeket nem akarjuk egy külön fejezetbe, liturgiabarát lelkipásztorok és gyülekezetek számára elkülöníteni, hanem a megfelelő tematikus rubrikában, a többi énekkel, kánonnal, refrénes zsolttárral együtt fogjuk közölni. Minden egyes gyülekezet szabadon dönthet arról, hogy él-e a Kyrie vagy az énekelt Credo felkínált lehetőségével, avagy nem. Így azt reméljük, hogy a liturgiabarát és a liturgiától idegenkedő felfogás közti képzeletbeli határ – legalábbis az énekeskönyvben – eltűnik. Az a reménységünk, hogy az efféle liturgikus elemek kaput nyitnak majd új dimenziók felé, és kitágítják a lelki megtapasztalások, élmények horizontját. Egy gyülekezeti ének másképp szól, másképp hat, mint egy liturgikus ének. Örömmel tölt el, hogy ezek a műformák jövőbeli énekeskönyvünknek szerves részét alkotják majd, és nem csupán valamilyen halvány függelékként lesznek odabiggyesztve. Ehhez a lépéshez a protestáns, közelebbről a református ökumenéből merítettük a bátorságot. Ami az ún. liturgikus énekek integrációját illeti, a református svájci mintához tartottuk magunkat.

A zsolttárok

További újdonság lesz istentiszteleti gyakorlatunkban az új énekeskönyv bevezetésével lehetségessé váló a felelgetős zsolttárolvasás, melyet a Gloria Patri vagy valamilyen refrén éneklése zár le. A zsolttárokat felváltva olvassa a liturgus és a gyülekezet, vagy a hívek két csoportja váltogatva. Azok számára, akik részt vettek már ilyen zsolttározásban, ez nyilván nem lesz újdonság. Nekik valahol másutt volt már ilyen élményük, s ezért talán pozitívan viszonyulnak ehhez az ősi tradícióhoz, mely az istentisztelet dialógus-jellegét nyilvánvalóvá teszi.

Mostani, „öreg” énekeskönyvünkben benne van a teljes Genfi Psalterium. Gyülekezeteink többsége azonban ennek csak harmadát-

ötödét ismeri. A teljes Psalterium szerepeltetése énekeskönyvünkben már a 16. században is vita tárgya volt. Bár a Genfi Psalterium cseh nyelvű változatát Jiří Strejc már 1587-re elkészítette, a Csehtestvérek Közösségének (Unitas Fratrum) vezetősége problematikusnak ítélte azt, és ezért nem istentiszteleti használatra szánt külön kiadványként jelent meg. A főérv az volt, hogy az azonos típusú 150 genfi zsolttár nyomasztó túlsúlyt jelentene a csehtestvérek egészen más karakterű énekeivel szemben. Később a csehtestvérek vezetői némi huzavonával – mégiscsak fölvtették a teljes Psalteriumot a Králici Kancionáléba (1615). Igazán nagy érdeklődés a genfi zsolttárok iránt csak a 19. században jelentkezett. Az 1877-es (L.B. Kašpar szerkesztette) és az 1879-es (Lic. Fr. Šebesta által szerkesztett és átköltött zsolttárszövegeket tartalmazó) református énekeskönyvek magukban foglalták a teljes Psalteriumot. Egyházunk azután más énekeskönyveket használt, melyek csak néhány genfi zsolttárt tartalmaztak. Amikor az 1978-as énekeskönyv kiadására került sor, az akkori Énekeskönyvi Bizottságának az volt az óhaja, hogy az egyház énekeskönyvében a teljes Genfi Psalterium benne legyen. Ez az óhaj nyilván teológiai megfontolásból eredt, ám a fogadtatása nem volt egységes. Sok zsolttárt ma is nagyon szeretnek énekelni, és ezek kétség nélkül hozzátartoznak a gyülekezetek törzs-repertoárjához. Másfelől viszont nagyon sok zsolttár van, amelyik mai gyülekezeti éneklésre nem alkalmas. Nemcsak az alacsony költői színvonal jelent problémát egyik-másik zsolttár szövegében, hanem a kissé érdektelen dallam is. Az új énekeskönyvbe a genfi zsolttároknak csak egy részét vesszük fel. A „Zsolttárok és más bibliai énekek” címszó alatt lesznek (genfi) zsolttárok, de zsolttárparafrázisok, zsolttárversekre írt kánonok, újszövetségi canticumok, meg néhány himnusz, továbbá katechetikai ill. családi istentiszteletre szánt, bibliai ihletésű énekek – különböző forrásokból.

Új énekek

A mai egyházzene és énekeskönyvnek sokszínű arculattal kell rendelkeznie. A jó énekeskönyv olyan, mint egy mozaik, melyet régi és új építőkövekből vegyesen raknak össze. Ő és új, tradíció (megőrzés) és innováció (megújítás) a mai egyházban nem lehet egymással feszültségben vagy konfliktusban, hanem nyitottnak kell lenniük egymás felé. Persze, arra a kérdésre, hogy hol a határ a megőrzés és a

megújítás között, nem lehet egyetemleges választ adni. Lényegében a lelki éneklés megújulásáról van szó, és ez szoros kapcsolatban áll magával a lelki élettel. Nagyon fontos, hogy minden egyház ápolja a maga hagyományait és továbbadja azokat a következő nemzedéknek. Olyan kincs ez, mely szorosan összefügg lelki identitásunkkal. Ezért a tradíciót őrizni és ápolni kell. De csak azt a tradíciót, amelyiknek ma is van hordereje, s a mai ember számára is érthető és vállalható. Ugyanakkor azoknak a kortársainknak, akik nem az egyházi hagyományok világában nőttek föl, ezen túlmenő zenei és énekanyagot kell felkínálnunk, különböző „frekvenciákon”. Attól azonban óvakodnunk kell, hogy a mai világi könnyűzene műfajait egyszerűen áthozzuk az egyházi ének és zene gyakorlatába. Éneklésünkben ma ügyesen kell kombinálnunk az ót az újjal. Ám ez nem szükségmegoldás, hanem egy olyan előnyös helyzet, amely sok jó eséllyel kecsegtet. Persze, némi toleranciára van szükség azok részéről, akik nehezen fogadják el akár az egyiket, akár a másikat.

Az evangéliumot nemcsak prédikáció útján lehet terjeszteni, hanem különféle ritmusok, hangok, harmóniák, polifónia vagy éppen a swing segítségével is. Minden stílusnak van előnye, és van hátránya. Mindegyik gazdag bizonyos lelki tápanyagokban. Az innovatív és a tradicionális tendenciákat egyaránt legitimnek tartjuk. Olyan énekeskönyvön dolgozunk, amelyik a tradícióból nő ki, de ezzel egyidejűleg nyitott minden minőségi szintű új kezdeményezés iránt, mely a lelki megújulás jegyeit hordozza. Reméljük, hogy eközben nem egy ide-odahányódó támpontnélküliség áll majd elő, hanem egy olyan játéktér, amelyben szabadon és kötetlenül mozoghatunk. Az egyháznak már csak azért is szüksége van új énekeskönyvre, mert a 20. század hetvenes éveitől kezdve nagy változások zajlottak le benne s az őt körülvevő társadalomban. Megváltozott a spiritualitás, az énekek kedveltsége, a liturgikus gyakorlat és sok minden más is.

Az Énekeskönyvi Bizottság immár több mint 9 esztendeje dolgozik, bár nem mindig feszített tempóban. Közben néhány tagja kicserélődött. Amit csinálunk: nemcsak szerkesztői, hanem alkotó munka is. Ez idő alatt megszületett néhány új fordítás és több egészen új ének is.

Az énekeskönyvön dolgozva, menetközben született az a döntés, hogy koncepció tekintetében az új svájci református énekeskönyv lesz a

modellünk. Ezt a modellt természetesen a mi énekeskönyvünk tartalmának megfelelően igyekszünk alkalmazni és kibővíteni. Ennél jobb modellt nem tudunk kitalálni. Mostani énekeskönyvünk koncepciója nem felel meg mai szükségleteinknek. Munkánkat nagyon megkönnyítette a svájciakhoz való kapcsolódás és az ottani himnológiai szakemberek, mint pl. Andreas Marti, Hans-Jürg Stefan, Daniel Schmid és Christine Esser sok értékes tanácsa.

Népi énekek

A svájci református énekeskönyv megismerése nyomán támadt az az ötletünk, hogy új énekeskönyvünkbe vegyünk fel néhány sajátos, nálunk született vallásos népi éneket is. Morvaország különböző tájegységeiről, ahol a néphagyomány máig elevenen él (Lašsko, Valašsko, Délkelet-Morvaország), sok vallásos népéneket ismerünk, melyek közül – néhány karácsonyi éneket leszámítva – alig egy-kettő került bele eddigi énekeskönyveinkbe. Itt az evangélium terjesztésének olyan esélyeiről, „frekvenciáiról” van szó, melyeket az egyház eddig kihasználatlanul hagyott. Ez másfajta zene, mint amelyet a protestáns dallamvilágban megszoktunk, de az említett morvaföldi tájakon vannak olyan protestáns gyülekezetek, melyekben ezt a tradíciót őrzik. A szóban forgó népénekek egy Kelet-Európa-szerte kedvelt népi modalitásban fogantak, amely hivatalos énekeskönyveinkben sohasem kapott helyet. Erről központi sajtóorgánunkban (a Český bratr-ban) már számos cikket írtunk és egy CD-t is megjelentettünk „Népi vallásos énekek az egyház énekeskönyvében” – a kezdeményezésnek vannak pártolói és ellenzői is. Ez utóbbiak szerint az efféle énekanyagot külön kiadványban kellene publikálni. Ezt természetesen megtehetjük, de mind zenei, mind lelkipozíciós szempontból kár volna így tennünk. (Ezek az énekek bizonyos „lelki vitaminokban” igen gazdagok.) Az ilyenfajta énekek nagy missziói erővel bírnak az egyházon belül és az egyházon kívül egyaránt. Komoly előretörést jelentene ez a himnódia területén – kelet felé! Kb. 20-30 énekről van szó.

Irenaeus Trotzke, a niederalteichi bencés apátság rendtagja mondotta pár évvel ezelőtt, hogy Kelet és Nyugat két fél dióhéj, s középtűt a mag: a keresztyénség. Morvaország (a mai Csehország keleti része) olyan határterület, ahol egyszerre van jelen mind a két kultúra. És ezt a

himnológiának is figyelembe kell vennie. Fontosnak tartjuk, hogy néhány jó lelki töltésű népének – amelyik a hétköznapi életben jól használható – megkapja méltó helyét az énekeskönyvünkben.

Gitárakkordok az énekeskönyvben – mindenütt vagy csak ott, ahol ez stílszerű?

Énekeskönyvi Bizottságunk egy fontos döntés előtt áll: származásuktól és jellegüktől függetlenül ellássunk-e minden gyülekezeti és liturgikus éneket egyszerű gitárakkord-jelölésekkel, vagy ne? A bizottság egy része ellene van ennek a „harmónia-monopolizálás”-nak, mely stilisztikailag és zeneileg egyaránt kifogásolható. Véleményük szerint ne általánosítsuk azt, ami specifikusan a „gitáros énekek” és a velük rokon ritmikus énekek ismertetőjegye. Másképp fogalmazva: ne lefagyasztott félkész ételként közöljük az énekeskönyv énekeit, hanem többféleképpen is feldolgozható „nyersanyagként” – vagyis lehetőleg minden harmóniai hozzáadás nélkül – főleg ott, ahol ez stílusidegen. „Minél több ének legyen gitárakkordokkal ellátva!” – hangzik másfelől azoknak a lelkészeknek az óhaja, akik a gyülekezet énekét gitárral kísérik. Ezeknek a lelkészeknek általában nincs orgonista-kántoruk, vagy idősebb kántoruk van. Azzal is szoktak érvelni, hogy a gitárakkordok énekeskönyvi közlése segítséget jelent a pasztorációs munkában. Ez az óhaj legitimnek tűnik, de erre a célra talán egy külön „korálkönyvet” kellene kiadnunk. Meg is próbálkoztunk már egy ajánlattal: az új énekeskönyvvel egyidejűleg meg lehetne jelentetni egy gitáros korálkönyvet, amely az énekek első verseit tartalmazná könnyen játszható gitárakkordokkal (pl. B-dúr helyett A-dúr). Ezt az ajánlatot a gitárosok nem tartották kielégítőnek, mivel így a „korálkönyv” mellett az énekeskönyvet is állandóan fel kellene lapozni a 2. verstől kezdve. Továbbá: a jelenlegi énekeskönyvünkhöz 2000-ben kibocsátott pótfüzet minden énekhez (tehát nemcsak a „gitárosokhoz”) kiírja a szokásos, egyszerű akkordokat (pl. D, d, D⁷, D dim), amit most az új énekeskönyvtől ugyanígy elvárnának. Próbálkoztunk egy kompromisszummal is: megadjuk a gitárakkordokat a leginkább használatos énekekhez – és mindazokhoz, amelyeknél ez egyáltalán lehetséges. Ezt az ajánlatot többen az előzőnél jobbnak tartják, de még mindig nem elég jónak. Az Énekeskönyvi Bizottság több ízben is tárgyalta ezt a problémát, de a mai napig sem jutott vele dűlőre.

Előzetes bemutatás

Az új énekeskönyv még nem látott napvilágot, de a bemutatását már 6-7 éve elkezdtük:

- cikkek és CD-k megjelentetésével a Český bratr-ban
- karvezetők és orgonisták számára tartott kurzusokon, évente 4-szer
- különböző konferenciákon, szemináriumokon és egyházzenei heteken
- egy-egy gyülekezetben elhangzó előadáson és az azt követő műhelymunka keretében
- egyházzenei munkatársak (multiplikátorok) képzése útján, az új liturgikus és énekformák begyakorlásával – ami egyébként kötelező tantárgy a (Csehtestvér) Ev. Akadémia Egyházzenei Szemináriumán (itt az első 17 végzős hallgatót egyházunk vezetősége az idén avatta kántorrá). A mi egyházunk uniált egyház, ezért eleve nyitott az énekek sokféleségére a Kol 3,16 értelmében. Énekeskönyvi Bizottságunk olyan új énekeskönyv kimunkálásán fáradozik, amelyet haszonnal lehet majd forgatni nagyobb és kisebb gyülekezetekben, különböző típusú istentiszteleteken, áhítatokon és a hétköznapi életben; amely széles skálájú kínálatát nyújtja az egy- és többszólamú gyülekezeti énekeknek, a liturgikus énekeknek, valamint a közösségi és egyéni kegyesség gyakorlását segítő imádságoknak. Új énekeskönyv készítésén fáradozunk, nem énekeskönyvi revízió. Sokféleség és egység, pluralitás és integráció – azért, hogy egy szívből és szépen éneklő egyház lehessünk Isten dicsőségére. Ez az új énekeskönyv főcélja. Hőn reméljük, hogy Isten segítségével egyházunknak ez az új énekeskönyve 2018-ra megjelenik.

Budapest, 2013. október 25.

Fordította Hamar István